

**MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY
DÓZSA GYÖRGY ÚTI TAGÓVODÁJA**

**„KOMPLEX PREVENCIÓS RÉSZADAPTÁCIÓ”
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

Készítette: A MIÓVI Dózsa György Úti Tagóvodájának nevelőtestületre

Hatályos: 2024. szeptember 1.

2024.

TARTALOM

1. GYERMEKKÉP ÉS ÓVODAKÉP	2
1.1. Gyermekkép	2
1.2. Óvodakép.....	3
1.3. Pedagóguskép.....	4
1.4. Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő dolgozók.....	4
2. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	4
2.1. JÁTÉK	4
3. TEVÉKENYSÉGFORMÁK.....	8
3.1. VERSELÉS- MESÉLÉS.....	8
3.2. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	9
3.3. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	10
3.4. MOZGÁS.....	11
3.5. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	13
4. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	15
5. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	16
6. PROGRAMUNK ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE.....	17
7. TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAM	18
8. A FEJLŐDÉS NYOMON KÖVETÉSE, AZ EREDMÉNYEK ELEMZÉSE, SZÜKSÉGES KORREKCIÓJA.....	20
9. AZ ÓVODA KÖZÖS PROGRAMJAI, ÜNNEPEI.....	21
10. KAPCSOLATTARTÁS MÁS INTÉZMÉNYEKKEL, SZERVEZETEKKEL	21

BEVEZETŐ

*„Engem ne emeljen a magasba senki,
ha nem tud addig tartani, míg tényleg megnövök.
Guggoljon ide mellém, ha nem csak hallani, de érteni is akar,
hogy közelebb legyen a szívdobbanásunk!”
(Birtalan Ferenc)*

A programunk megírását megkönnyítette, hogy folyamatosan fejlődő, egyéni arculatot mutató nevelőmunkánkat sok éve a Komplex prevenciók óvodai program elvei, gyakorlata alapján a gyermekközösségünkre, helyi sajátosságainkra igazítva végezzük. Jelen programunk részadaptációja e koncepciónak.

Eddigi munkánk és gyakorlatunk – valamint a továbbiakban programunk – azon a pedagógusi felelősségen alapszik, amely alapján minden gyermeket a saját fejlődési ütemét figyelembe vevő optimális fejlesztésben kívánunk részesíteni.

Gyermekeink, akik zömében a Jókai lakótelepen és a környező családi házakban élnek, genetikai, szociokulturális különbségeik miatt differenciált foglalkoztatást igényelnek.

Az óvodai neveléstől azt várják a szülők, hogy gyermekük az iskolai életre jól felkészülten hagyja el az óvodát, s az itt töltött napjaik kellemesek és tartalmasak legyenek.

A sokoldalú, szakszerű fejlesztésen túl az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkozás igénye is egyre erősebben fogalmazódik meg a szülők részéről.

E feladatokat vállaljuk fel a programunkban, ami az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermek esetében tehetséggondozást, az egyéni színek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés fejlődésének lehetőségét jelenti, másrésztől bármilyen fejlődési probléma esetén a korrekciót, a kompenzáló fejlesztést. A prevenció elméleti, gyakorlati keretein belül azt támogatjuk, hogy az egyenlőtlen fejlődés fennállásakor a plasztikus, fejlődőképes idegrendszer öngyógyító tendenciái erősödjenek. A feltételek kialakításával, a tevékenységek szervezésével, de elsősorban a gyermek saját aktív tevékenységén keresztül segítjük a fejlődést.

Tehetséggondozó programunk megvalósítása által lehetőséget biztosítunk a kiemelt figyelmet igénylő, tehetségígérettel rendelkező gyermekek azonosítására és gondozására az életkoruknak, egyéni sajátosságaiknak legmegfelelőbb módszerekkel és eszközökkel.

Alapelvünk, hogy feladatainkat derűs, szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, a gyermek személyiségét tisztelő, óvodai légkörben valósítsuk meg. Szép, igényes környezetben minden gyermek számára harmonikus fejlesztést biztosítunk, kiegészítve a családban folyó nevelést, a legmesszebbmenőkig figyelembe véve a gyermek életkori és egyéni sajátosságait.

1. GYERMEKKÉP ÉS ÓVODAKÉP

1.1. Gyermekkép

Pedagógiai Programunk az Alapprogrammal összhangban az emberi személyiségből indul ki, a gyermek lényegét adó érzelmeiről, kötődéseiről, gondolatairól, szükségleteiről, mely által egyedi és semmi mással nem helyettesíthető személyiségként szocializálódik.

A gyermek fejlődését a genetikai sajátosságok mellett, az érés mérföldkövei a tervszerűen és spontán jelentkező környezeti hatások befolyásolják.

A gyermek érzelmeinek megismerése által az óvodapedagógus önismerete is alakul, fejlődik, nevelő munkánk hatására a személyiség szabad, sokrétű kibontakoztatása valósulhat meg.

Minden gyermekre úgy kell tekintenünk, hogy lássuk benne az egyedit, a megismételhetetlent, hogy tudjuk, fejlődésének csak egy állomásánál tart, és rajtunk is múlik, mivé válik.

Gyermekközpontú szemléletünkkel a boldog gyermekek nevelése, a kiegyensúlyozott személyiségfejlesztés, az egészséges kíváncsiság, a világ szépségeire való nyitottság és fogékonyság támogatását kívánjuk megvalósítani.

Célunk érzelmileg gazdag, érdeklődő, elfogadó, együttműködő, önmagát megfelelően értékelő gyermekek nevelése, óvodai életük szeretetteljes, elfogadó környezetben történő támogatása.

1. 2. Óvodakép

Harmonikus személyiség olyan közegben alakítható, mely békés, nyugodt, szereteten alapszik, elfogadó a gyermek azon tulajdonságai tekintetében is melyek nem pontosan egyeznek az általánosan elfogadottakkal, eltérnek a megszokottól. A reális énkép alakulása ilyen környezet hatására alakul optimálisan, a gyermek felfedezi saját értékeit, kiemelkedő tulajdonságait, és tudatossá válnak benne személyiségének azon vonásai, melyek hiányosak, eltérőek, nem pozitív előjelűek. Kiemelkedő feladatunk az önismeret alapozása, támogatása, mert e folyamat már óvodás korban megkezdődik.

Ahhoz, hogy kapcsolatait jól tudja kialakítani és kezelni a gyermek, elsősorban önmaga elfogadása szükséges.

Az óvodai élet minden szereplőjével gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt az optimális, támogató és építő jellegű kapcsolatok kialakítására törekszünk, az interakció legfontosabb eszközének tudatos fejlesztésével a nyelvi képességek, a beszéd életkornak megfelelő szintű támogatásával.

Nevelőmunkánkban nem csupán helyet, teret adunk a gyermek spontán fejlődésének, hanem elősegítjük azt tudatosan tervezett és szervezett nevelési helyzetek teremtésével, közösségekben végezhető sokszintű tevékenységekkel. Ezekben a tervezett nevelési helyzetekben figyelembe vesszük az életkori és egyéni sajátosságokat, és az eltérő fejlődési ütem szem előtt tartásával tervezzük a fejlesztő tevékenységeket. Törekszünk arra, hogy ezek a tevékenységek a tárgyi környezet erősítő hatásával együtt a korunk által megkívánt környezettudatos magatartás kialakulását segítsék elő.

Célunk az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés.

Testi, szociális, értelmi képességeik életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő fejlesztése vonzó, az egészséges fejlődést jól szolgáló tevékenységek megszervezésével.

Prevencióval a potenciális tanulási zavarok megelőzése, a sikeres iskolai beilleszkedés elősegítése a tanulási képességek célzott fejlesztésével. E fejlesztés a gyermek igényeire építő, meghatározó életkori sajátosságait figyelembevevő, s ahhoz messzemenően illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás.

Kiemelt feladatunk, hogy a különös figyelmet igénylő gyermekek együtt nevelkednek a többiekkel és felzárkóztatásuk összhangban legyen a képességekkel.

A társadalmi elvárásoknak történő megfelelés érdekében közös felelősséget vállalunk a családdal a gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében.

Nevelőtestületünk tagjai több éves szakmai tapasztalattal, folyamatos önképzéssel kíván megfelelni a társadalmi és szakmai kihívásoknak.

1.3. Pedagóguskép

Intézményünkben tevékenykedő óvodapedagógusainkra a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszeretet, a pedagógiai optimizmus, a megértés, az együttérzés, az elfogadás és a szülők tisztelete jellemző.

A „jó óvoda” a benne munkálkodó pedagógusoktól jó. Merjük hinni: lelkes, mindig jobbat akaró kollektívánk, munkatársaink színvonalas pedagógiai munkája nélkül nem valósíthatnánk meg a gyermekek egészséges, boldog, harmonikus személyiségfejlesztését.

Családias, baráti légkörben, jóban-rosszban együtt, mindenki tőle telhetően végzi tevékenységét a legfontosabbért, a ránk bízott gyermekekért. Tudjuk a gyermekek is nagyon sokfélék, ezért a legfontosabb, hogy mindegyikük számára megtaláljuk azt az utat, amely részükre a legmegfelelőbb. Észrevétlenül, természetes egyszerűséggel segítjük őket ahhoz, hogy megtalálják helyüket a világban, megismerjék önmagukat és annyi segítséget, feltételt biztosítsunk számukra, amennyit az adott pillanatban igényelnek ahhoz, hogy képességeiket kibontakoztassák.

Kiemelkedő célunk, hogy szakmailag kiválóan felkészült, elhivatott, folyamatos innovációra törekvő, egymás tiszteletére, elfogadására és támogatására alkalmas pedagógusok vegyék körül az óvodás gyermekeket és nyújtsanak követendő példát mind a szülők, mind pedig egymás számára.

1.4. Nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő dolgozók

Óvodánk nevelő-oktató munkáját közvetlenül segítő dolgozóival szoros együttműködésben valósíthatóak meg pedagógiai programunk céljai és feladatai, a gyermek egészséges személyiségfejlődésének támogatása. Gyermekszerető, empatikus, feladatait legjobb tudása és elhivatottsága szerint végző pedagógiai asszisztens és dajka dolgozók egészítik ki a nevelőtestületet. Magatartásukkal, viselkedésükkel a jó példák kiemelésével támogatják a gyermekek szeretetteljes óvodai életét, az intézmény pozitív megítélését, a szülők elégedettségét.

2. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

2.1. JÁTÉK

A gyermek alapvető tevékenységi formája, fejlődésének alapja a játék, s egyben ugyanolyan természetes megnyilvánulása, mint a mozgás.

A gyermek játéka nemcsak önfejlődésének, hanem fejlesztésének is színtere. A játék szervezi egyéni és társas folyamatokat akarati, közösségi életét, jelöli meg számára énjének határait. Alkalmazkodását a közösséghez egyben önérvényesítését csak társas kapcsolatban tudja megtanulni. Ennek az iskoláskor kezdetére el kell érnie az érés egyéb jellemzőivel együtt azt a minőségi változást, amely az eredményes tanulási tevékenységhez szükséges.

Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Különösen a hátrányos helyzetben levő gyermekek fejlesztésének hatásos eszköze a játék, elősegíti a társas kapcsolat szokásainak kialakulását.

Az óvodapedagógus feladata, hogy észrevegye a gyermek fejlődésében mutatkozó szerzett, vagy veleszületett, esetleg a környezetkárosító hatásaival megterhelt kombinált problémákat, s indirekt,

vagy kevésbé direkt eszközökkel befolyásolja fejlődését, a kisgyerek nevelés elveinek, gyermeki jogainak tiszteletben tartásával.

A játék objektív feltételei

Eredményesen nevelni óvodás gyermeket csak szeretetteljes, oldott, elfogadott légkörben lehet. A körülölelő védettség adta érzelmi biztonság tehát alapvető feltétel.

A nyugodt légkörben a gyermekek szabadon szervezik meg a játékukat, önállóan választják meg hozzá a társakat, helyet, eszközt, melynek során élményszerzési lehetőséghez is jutnak.

Hely: A gyermek szabad mozgását, biztonságát, térbeli kibontakozását szolgálja. Színtere a csoportszoba, illetve a korábban említett udvar, és szabad tér. A csoportszobánk adott bútorait (beépített játékpolicok, fiókos, polcos szekrények, asztalok, székek, stb.) úgy rendezzük el, hogy az adott csoport igényeit a legjobban szolgálják. A kisebb, mozgatható bútorok segítségével különböző tevékenységekhez szeparált területeket alakítunk ki, rugalmasan, változatosan, a gyermekek segítségével. A kuckók játékot segítő tere a fantáziát mozgósító egyéb elemekkel optimális gyermeklétszám esetén alakíthatók ki a legjobban. Magas létszámnál e kuckók olykor létre sem hozhatók. A szűkebb terek, a több inger, nagyobb zaj, fokozott alkalmazkodást kíván tőlük. Az udvarunkon nagyobb a hely a mozgásos játékokhoz és a különböző tevékenységekhez (játék a hóban, hóval, barkácsolás, ábrázoló tevékenységek, családi- és szerepjátékok, bábozás, homokozás, pancsolás stb.)

Az óvodapedagógusnak ezen feltételek között kell differenciált fejlesztéssel kapcsolatos feladatait megoldani.

Játékidő: A napirendünk sajátosságaiból fakadóan folyamatos. A gyerekek zömmel 7.30 után érkeznek, de igazodva a szülők életrendjéhez, természetesnek vesszük, hogy 8.45 óra után is érkeznek gyermekek. Bekapcsolódásuk a játékba, illetve egyéni játékidejük így nagymértékben különbözik.

A délelőtti elkezdődő játéktémát nemcsak délután, hanem akár több napon, héten keresztül is játszhatják. A játékhoz kapcsolódó egyéb tevékenységek, amelyek teljessé teszik a játékélményt (pl. eszköz, díszletkészítés, feltételek megteremtése, barkácsolás, kézimunka stb.) jó lehetőséget nyújtanak, hogy a spontán alkalmakat kihasználva fejlesszük a gyermeket.

Játékszerek: Valljuk, nem a sokféle játékszer a jó játék alapja, bár elengedhetetlen, hogy legyen úgy a csoportszobában, mint a szabadban (udvaron).

Elveink a játékszerekkel kapcsolatban:

1. Legyen a gyermek számára hozzáférhető
2. A játékszer inspirál, de túl sok belőle a játékpolicon, a bőség zavara szertelenné, felületessé teheti
3. Változassuk, és vonzó, ha egy aktuális játéktémához vesszük elő
4. Legyen esztétikus, lehetőleg természetes anyagból készült.
5. A természetes anyagok (agyag, gyapjú, fonal, csutka, csuhé) alapanyagként is álljanak a gyerekek rendelkezésére, pl. játékkészítéshez.

6. A dramatikus játékeszközök: textíliák, korona, palást, tarisznya stb. elindítói lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak.
7. Szolgálja jól a gyermek fantáziának, problémamegoldó képességének, ügyességének, egész személyiségének fejlődését.
8. A csoportszobában változatosan legyen mozgásos, intellektuális igényt kielégítő játék
9. Alakuljon ki a gyermekekben, hogy óvják és rendeltetésszerűen használják azokat.
10. Fontos, hogy legyenek barkácsoló munkával, kreatív ötletekkel kivitelezett játékszerek, eszközök, amelyek készítésébe a gyermek is részt vesz. Bátran alkalmazzuk eszközkészítésre a legkülönbözőbb anyagokat.

A magyar néphagyomány ápolása, a népi gyermekjátékok, a népszokások felelevenítése, játssza új tartalommal töltik meg a gyermekek játékát.

1. Énekes, táncos játékok, leánykerő – lakodalmas, farsangi-fonó, vásári, népszokásörző
2. Népi játékszer készítése:
 - csutkababa, fonal-, ill. rongybaba, töklámpás, szekér stb.
 - népviseleti jellegű ruhák, kalapok, vőfélybot alkalmazása

Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a **bábozás** és a **dramatizálás**, melyen keresztül tükröződnek a **gyermek irodalmi élményei**, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket saját maguk is elkészíthetik barkácsolás keretében, ezzel a játék örömét az önálló alkotás élményével fokozva.

Az agyagozás, szövés, hímzés, fonás, batikolás, tojásbatikolás, berzselés lehetőséget nyújt a régi mesterségekkel való ismerkedésre, megismerésre.

Az óvodapedagógus is legyen a gyermek fantáziájának megtámogatója, maga is rendelkezzen rugalmas, alkotó szemlélettel, vállalkozó kedvvel.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülők megismerjék a játék nevelő értékét, hasznos információkat kapjanak közvetlenül is a gyermek játékaról, általánosságban, és konkrétan a saját gyermekükről. (Nyílt napok, látogatások, közösségi programok.)

A játékfajták megjelenítési szintjei

Gyakorló játék:

A gyerekek erősen kötődnek a játékszerekhez, eszközökhöz. A gyakorló játék lényege valamilyen újszerű cselekvés ismételtetése, amely örömet okoz, begyakorol bizonyos mozgásokat.

A sokszori ismételtetéssel különböző funkciói fejlődnek, különösen a nagymozgások, mely domináns a 3-4 éves korosztálynál.

Lehet mozgásos, manipulációs, verbális.

Jellemzője: minden életkorban megtalálható bizonyos szinten, pl. új játék tanulásánál.

Figyelmeztető jelnek tekintjük a gyermek hosszú időszakon át tartó gyakorló játékát. Keressük az okát: milyen részfunkciók fejlődési lemaradása jelent problémát.

Szimbolikus - szerepjáték:

4-5 éves kortól nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. A gyermek játékában különösen a hozzá érzelmileg közelálló felnőtteket, társakat, helyzeteket utánozza. Megjeleníti a felnőttek és gyermekek közötti kapcsolatokat, közben új magatartásformákat sajátít el.

Hozzájárul a teljes személyiség fejlődéséhez, fejleszti a gyermek:

- szociális kapcsolatait, viselkedésformáit,
- mozgásuk összerendezettségét a cselekvéseikben,
- helyzetmegoldó képességüket, kreativitásukat,
- bővíti ismereteiket, tapasztalataikat, hozzájárul értelmi fejlődésükhöz.

Építő - konstruáló játék:

A gyerekek különböző játékszerekből, alkatrészekből, anyagokból, különféle tárgyakat hoznak létre. Az alkotás öröme a sokféleképpen összeállítható játékszer és építőelem felhasználásra, konstruálásra ösztönzi őket. A „valamit alkotni” igénye kreativitásuk mellett értelmi és társas képességeiket is sokoldalúan fejleszti. Az építő játék és a konstruálás is az anyagok, és eszközök változatosságát igényli.

Fejleszti a Gestalt-látást (összerakás, szétszedés, egy-egy elem kirakása, rész-egész viszonya).

Dramatizálás:

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek irodalmi élményeiket, szabadon választott, kötetlen módon megjeleníthetik. Ennek feltétele, hogy az irodalmi alkotások érzelmileg ragadják meg a gyereket. Tegyük lehetővé, hogy a cselekmény menetét a gyermekek saját elgondolásaik alapján játsszák el. A felelevenített élmények kapcsán fejlődik emlékezetük, kreativitásuk, szervező – alkalmazkodóképességük, önértékelésük, önismeretük.

Nagy jelentősége van a csoportszobákban található tükörnek, ahol megnézheti a jelmezbe, kellékebe öltözve saját átváltozását.

Gondoskodjunk a különféle eszközökről, jelmezekről, a különböző szerepeket jelző kellékekről.

Bábozás

Az esztétikai élmények olyan forrása, mint bármely más tapasztalat, elképzelés. Komplexen felhasználható beszoktatáskor, szokások kialakításakor, művészeti élmény közvetítésénél. A kifejező eszköze maga a mozgás és ez vizuális élményt jelent a gyermeknek. A bábozás változás formáit alkalmazzuk a gyerekjáték során. (Sík, árny, ujj, kesztyű, fakanál, zacskó, stb.)

Oldott légkörben fölösleges kötöttségek nélkül folyik a bábozás, amelyre inspirációt olykor az óvodapedagógus ad saját bábozásával. A sokrétű tevékenység (bábok készítése, játék készítése különböző szerepekben) különösen a társakkal és a felnőttekkel kialakuló sajátos kapcsolatteremtés, valamint az, hogy a gyermek érzelmeit is eljátssza, személyiség fejlesztő hatású, alkalmas eszköz a zavarok pszichoterápiás kezelésére.

Szabályjáték:

A játék jellegéből következik a szabály pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. A szabályjátékban a gyermek önállósága, a szabály önkéntes vállalásában és nem a szabály önkéntes megváltoztatásában fejeződik ki. A gyerekek a szabályjátékban is tanulják a helyes magatartás alapvető szabályait. Egyes fajtái főként a gyermek mozgását, mások értelmi képességeit fejleszti,

ezért a fejlesztési célokat figyelembe véve tanítjuk, játszuk ezeket a játékokat, hiszen minden játék a benne lévő mozgásoktól függően más-más részterület fejlődését segíti elő.

Fejlődik logikus gondolkodásuk, megfigyelőképességük, szociális, értelmi érettségük.

Barkácsolás:

A „valamit alkotás”-nak sajátos válfaja. Nem kész elemekből építkezik, hanem a legkülönfélébb, de célt szolgáló anyagokat szerkeszt új egységbe. A belső látást, rugalmas szemléletet segíti megfelelő technikai tudást feltételez. S ezek fejlesztését is szolgálja.

A barkácsolás során változatos tevékenységeket biztosítunk a gyermekek számára, sokféle technikát és munkaformát, pl. vágás, ragasztás, tépés, hajtogatás, festés, varrás, szövés, fonás, szögelés, batikolás, kasírozás stb.

A faanyagok megmunkálása közben összerendeződik kézmozgásuk, fejlődik tapintásuk, differenciálódnak hallási tapasztalataik, fejlődik térábrázolásuk.

A nyári időszakban sokat foglalkozunk a virágok gyűjtésével, az azokból történő fűzés, összeillesztés, díszítés közben fejlődik figyelmük, erősödik kitartásuk.

Viszonyulásunk a gyermek játékához

1. Az együtt játszásunk a gyermekekkel mindig abból kiindulva történik, hogy a játszó csoportnak mire van szüksége. Az együtt játszás nem lehet beavatkozás, nem korlátozhatja a gyermek önállóságát.
2. A játék folyamatában jelenlétünk biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
3. Nem irányító szerepet vállalunk, nem korlátozzuk az eszköz- és témaválasztást. Irányító, segítő, ötletadó szerepünk mindig a játszóké igényeihez igazodik.
4. Az együtt játszás lehetőséget ad arra, hogy „belülről” segítsük a gyermek elképzelésének a megvalósítását, és segítsünk a feszültségek levezetésében.
5. Az irányításunk nem válhat állandó fegyelmezéssé, a gyermekek zaklatásává. A túlírányított csoport kevesebb viselkedési próbálkozásra kap lehetőséget, csökken a szereptanulási esély.
6. Ügyelünk arra, hogy a gyermekek ne zavarják egymást. Lehetővé tesszük a különböző fejlettségű, igényű gyermekek elkülönült játékát. Alkalmazzuk azokat a nevelési eljárásokat, ami a különböző korú testvérek esetében természetes: „ne zavarj most a nagyokat” stb.
7. Élmények nyújtásával gazdagítjuk a játékot, de soha nem kötjük meg fantáziájukat.
8. A szabad játékban a játék önkéntessége sérthetetlen.

3. TEVÉKENYSÉGFORMÁK

3.1. VERSELÉS- MESÉLÉS

Az anyanyelvi-irodalmi nevelés az óvodai élet egészét átható folyamat.

Célja a magyar nyelv szépségének és kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondat szerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi érdeklődés felkeltése. Az irodalmi alkotások emberi kapcsolatra tanítanak, erkölcsi tartalmuk van, belső indulati élményeket közvetítenek, megmozgatják a gyermekek fantáziát. Segítenek az érzelmi, gondolati feszültségek rendezésében, belső képvilágot jelenítenek meg, ezért az óvodapedagógus

sokféle pedagógiai helyzetben használhatja az irodalmi alkotásokat, mondókát, verset, mesét, elbeszélést, folytatásos történetet. Az óvoda a beszédfejlesztés feladatait legnemesebben a mese, vers eszközével közvetíti, melyek a régi értékeket, hagyományokat, szokásokat is közvetítik a gyermekeknek. Szép anyanyelvünkön a mese, vers közösen átélt örömök, élmények forrása, mely összeköti a pedagógust a gyermekekkel. A mese és versmondás lényeges elemeit – testbeszéd, tekintettartás, verbális emlékezet – az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek. A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok gazdag és sok alkalmat kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Örömforrás és társélmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. A vers játék a nyelvvel, az érdekesen szépen hangzó beszéddel. A gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással és/ vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Feladatunk, hogy:

1. felkeltjük és elmélyítjük a gyermekirodalom iránti érdeklődését, az életkorának, nyelvi fejlettségének megfelelő alkotások, élményszerű közvetítésével
2. megalapozzuk az irodalomhoz, könyvhöz fűződő kapcsolatot, irodalmi élményt közvetítünk
3. fejlesztjük a gyermek erkölcsi érzelmeit, ítéleteit, magatartását, esztétikai fogékonyságát,
4. alakítjuk a gyermek beszédét, bővítjük szókincsét,
5. szélesítjük a látókörét, értelmi képességeit, különösen az emlékezetet és a képzeletet,
6. alakítjuk ki a „mesetudatot” a mese és a valóság megkülönböztetésének képességét,
7. alkalmat teremtünk arra, hogy a kedves mesét, verset a gyermekek eljátsszák, elbábozzák, kitalált történeteiket elmondják, vagy a befejezetlen meséket tovább szöjjék saját elképzelésük szerint
8. csak nyelviileg tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset, irodalmi alkotást ismertetünk meg a gyermekekkel,
9. fontosnak tartjuk a többszöri kezdeményezést, a mesék-versek ismétlését, a gyermekek kéréseinek, érdeklődésének, az életkori sajátosságoknak megfelelő anyagválasztást.
10. a gyermek hangulatát felkeltve, élményt nyújtunk az írásmű jó megválasztásával, illetve a színes, óvodapedagógusi előadással.
11. a pihenéshez a nyugodt feltételek elengedhetetlenek, ehhez a mese
a. segítségével gondoskodunk megfelelő hangulatról.

3.2. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Az óvodai zenei nevelés célja a **zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása**. Fontos a gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, érzékelési képességének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.

Óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek.

A zenei anyag kiválasztásának fő szempontjai

1. A gyerekek korának megfelelő ének-zene anyag és fejlesztési feladatok kiválasztása.

2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközként szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
3. A közös, örömteli felszabadult együtt énekléssel az éneklés megszerettetése, érzelmeink kifejezésére ezért gyakran éneklünk, zenélünk.
4. Énekeljünk tisztán, ezt a helyes hangterjedelmű dalok megválasztásával segítjük.
5. Az énekes játékok örömteli, közös programok legyenek, a felnőtt minta spontán utánzásával a zenei nevelés, mozgásfejlesztés feladatain túl a közös játék élményével is gazdagítják a gyermeket.
6. A játék során oldódik a feszültség, közben dolgozik a képzelet, az intellektus, a gyermek emberi kapcsolatban való eligazodást tanul, közben fejlődik esztétikai, viselkedési és magatartási kultúrája.
7. A játékos zenei alkotókedv fejlesztése, a zenei anyanyelv megalapozásának elősegítése.
8. A néptánc iránti fogékonyság megalapozása. A magyar népzenei elemek sajátosságainak bemutatásával a hazaszeretet érzésének mélyítése, más népek zenéjének bemutatása, a másság elfogadásának segítése (migráns gyermekek kultúrájának megismerése)
9. A gyermekek kapjanak a különböző hangszerekről, zenei kifejezésről életkoruknak megfelelő élményeket. Pl.: népi zene, egyszerű hangszerek, volt óvodai társak zenekari előadása
10. Ritmus hangszereken maguk is próbáljanak zenei kíséretet előállítani, a tanult ritmus elemek alkalmazásával. Ezzel fejlődik figyelmük, alkalmazkodó képességük, mozgás koordinációjuk is.
11. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

3.3. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A gyermek ábrázoló tevékenysége a világ tárgyi megismerését, feldolgozását, újra alakítását teszi lehetővé a gyermek számára.

Az ábrázoló tevékenység célja nem a tevékenység során létrejövő alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga az **örömteli cselekvés**. Az elkészült mű, alkotás csak **jelzés a gyermek ismeretéről, érzelmi életéről, képességéről**.

A nevelési cél a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.

Ennek kibontakoztatásához elsődleges, hogy minél több egyéni, és közös élményt biztosítsunk, ami a vizuális bevésődést is pontosabbá teszi.

Az ábrázoló tevékenységek, **technikák gyakorlásával** produktumai egyre kifejezőbbé válnak.

Az ábrázolás lehetőségei az egész nap folyamán adóttak. Törekszünk vonzó eszközökkel, technikák bemutatásával, az önkifejezés e formája felé is ösztönözni őket. Sokféle anyag megtapasztalására, felhasználására adunk lehetőséget a tépés, vágás, ragasztás, karcolás, festés, mintázás, hajtogatás, rajzolás, barkácsolás során.

Örülünk minden gyermeki próbálkozásnak, feloldjuk a gátlásokat buzdítással. A gyermeki munkák kiállításakor, értékelésekor, a személyiségfejlődés, nevelés egyedi feladatait is szem előtt tartjuk. Nevelőmunkánk során mindig figyelembe vesszük a gyermek képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociális kultúrájának hátterét.

A gyermekek megismerik a természetes anyagokat, megtapasztalják az anyagok tulajdonságait. Fontos ebben az életkorban a gyerekeket megismertetni a népművészet tiszta elemeivel, eszközeivel. Teret biztosítunk az anyagoknak a kipróbálására, spontán formálására, alakítására. A különböző díszítő formaelemek a legegyszerűbb ősi elemektől a bonyolultabbig terjedhetnek. A mindennapokban, kezdeményezéseken is megfigyelhetünk, szemléltethetünk népművészeti eszközöket.

A műalkotásokkal való megismertetés, szemléltetés gazdagítja a gyermekek önkifejezését, hozzájárul az elgondolásaik konkretizálásához. A műalkotásokkal, azok hangulatával is fejlesztjük nemcsak esztétikai érzéküket, hanem értelmi képességeiket is.

Feladatunk, hogy a nap folyamán lehetőséget biztosítunk a különböző ábrázolási tevékenységekre. A megfelelő eszközök és légkör megteremtésével motivációt érezzenek a gyerekek az alkotásra, élményeik képi kifejezésére. Életkoruknak megfelelően olyan anyagokkal és technikákkal ismertjük meg őket, ami fejleszti fantáziavilágukat, tér- és formaérzéküket. Ezáltal fejlődik esztétikai érzékenységük, igénylik környezetükben a szépet, amely során fejlődik képi gondolkodásuk.

3.4. MOZGÁS

A legtermészetesebb megnyilvánulási forma, fejlettsége képet ad a gyermek általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról. Prevenációs munkánkban alapvető szerepe van ezért a mozgásfejlődés nyomon követésének, regisztrálásának.

Mivel a gyerek ismereteihez e korban nagyjából mozgásos úton jut, ezáltal értelmi és szociális fejlődését egész személyisége alakulását segíti feladataink megvalósítása.

A nagymozgások, a szem – kéz – láb koordináció, egyensúly érzék, finommotorika, testséma fejlesztését természetes módon építjük be a gyerek tevékenységébe. Tehát nem erőltetett fejlesztésről van szó, hanem a célokhoz igazodva a fejlesztési lehetőségek megkereséséről.

A mozgás sokoldalú tevékenység- és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. Kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró -, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

A mozgásfejlesztés főbb feladatai

- A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása
- A mozgástapasztalatok bővítése sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs)
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése

Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Feladatunk, hogy megőrizzük a gyermek természetes mozgásvágyát, hagyjuk, ha kell felkeltsük ezt a mozgáskedvet és tudatosan építsünk rá. Lényeges a motiváció, a mozgásra inspiráló környezet és a pozitív megerősítés.

A szükséges és elégséges szabályok megtanítására törekszünk.

A biztonságos játék feltételeinek megteremtése fontos, de nem jelenthet túl óvatosságot vagy kényelmességet sem a csoportszobában, sem az udvari játékban.

A szabad játékhoz biztosítjuk a megfelelő helyet és eszközöket.

Az eszközök és tevékenységek kiválasztásával a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazodunk.

Ezekhez a tevékenységekhez a helyet a csoportszoba szükség szerinti átrendezésével biztosítjuk, (nyáridőben a szabadban).

Az óvoda udvarunk részben növényzettel szeparált, amellyel a csoportoknak állandó helye van egy-egy évre. Ezt évenként cseréljük. A kiválasztás fő szempontja, hogy a rögzített játékok, egyéb lehetőségek melyik csoport számára a legoptimálisabbak.

A szabadjáték tevékenységben célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

A gyerekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy az aktívabb mozgás és a passzívabb, nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek is megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást. Ehhez elengedhetetlen bizonyos szabályok megtanítása és betartatása.

Meggyőződésünk, hogy a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt, és a pozitív élmény újabb cselekvésre készíteti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességeik, ezek eredményeképpen egészségesebbek lesznek.

Mozgásfejlesztés

A mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy - és kismozgások kialakulásához. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. Bár tornateremmel nem rendelkezünk, feladatainkat folyamatosan, házilag bővített eszközök segítségével, egy alap eszközkészletet felhasználva igyekszünk eredményesen megvalósítani (Greswald tornaszőnyegpadok, zsámoly).

A mozgásfejlesztő foglalkozások tervezésénél figyelembe vesszük a csoport fejlettségét, fejlődési ütemét, a korcsoportú összetételt, a didaktikai szempontokat.

E sokrétű feladat tervezése, szervezése, kivitelezése a csoportok egymás közötti jó kooperációjával eredményesebben megoldható, különösképpen a nagy létszám és a tornaszoba hiánya miatt.

Tervezésünk során ezért nagymértékben vesszük figyelembe az udvarunkat, az ugrások, dobások, futások feladatait elsősorban a szabadterre tervezzük. A gyermekek különböző mozgásigényét, tempóigényét differenciált módon vesszük figyelembe, lehetőséget adva a külön gyakorlásra, játék időben is. (pl. magasugrás, kosárlabda játék, bújás, függeszkedés mászókán, labdadobás, elkapás, stb.) A feladatok során olyan készségeket, képességeket fejlesztünk, amelyekre a gyermekeknek szükség van. A cél tehát, hogy ne marasztaljunk el senkit sikertelenség esetén, hanem a biztatás, pozitívumok kiemelésével tartsuk ébren a próbálkozó kedvet. Erre a magatartásra szoktassuk gyermekeinket egymás teljesítményének megítélésakor is. A helyes mintát mutassuk, vagy mutattassuk be, és ha lehet, tornásszunk együtt a gyermekekkel.

Fontos az eszközök, elsősorban a kézi szerek gyakori használata, mert a gyermek számára vonzó, és a célkitűzések megvalósítását jól szolgálják.

A közös mozgásba személyre szólóan is biztosítjuk a megfelelő fizikai terhelést. Csak az örömmel végzett részvétel segítségével fejleszhető a gyorsaság, erő, ügyesség, állóképesség.

A mozgás, jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben.

A sokféle mozgáslehetőség, amit biztosítunk, kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését segíthetjük.

A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával, egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben.

3.5. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Az ember természeti, társadalmi környezetben él, minden sikere, emberi boldogulása ezen környezet megismerésétől és a hozzá való viszonyulásának minőségétől függ. Emberi, pedagógusi kötelességünk, hogy gyermekeinket hozzásegítsük a környezet pontos, valóság-hű megismeréséhez, az évszázadok alatt felhalmozott egyetemes, nemzeti értékek, hagyományok, szokások, életkoruknak megfelelő szintű megismeréséhez. E korban kell megalapoznunk a természet megismertetésével a természet szeretetét, tisztaságának, szépségének védelmét. Tudatosíthatjuk, hogy az ember a szüntelenül változó természet elválaszthatatlan része, gondozása, védelme mindnyájunk feladata.

A gyermek miközben megismeri szűkebb, tágabb környezetét a szülőföldet, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja azok szeretetét, védelmét. Séták, kirándulások, közös élmények nyújtásával felfedezi környezetét, észreveszi a szépet, változásokat, s közben pozitív viszonya alakul ki a természethez. A környezetismereti kezdeményezések témáit életünkből, természeti, társadalmi környezetünkből merítjük, az életkorhoz, fejlettséghez igazodóan, lineárisan bővítve és koncentrikusan mélyítve.

Az óvodában tudatos formálással alakítjuk a gyermek viselkedését. A környezetéből megerősítést, és elutasítást kap, amelynek során fokozatosan kifejleszhetjük az én központú viselkedés reakció helyett a társas együttélés helyes mechanizmusait, azokat az erkölcsi normákat és tulajdonságokat, amelyek segítségével képes másokkal is törődni.

A gyermeket alkalmassá kell tennünk a megfigyelésre, és elsősorban **látni kell megtanítanunk**. Ezért alapvető feladatunk, hogy minél több, elsősorban mozgásos játéokra, cselekvésre, érzékszervi megtapasztalásra épülő érdekes, vonzó élményben kell részesíteni, **amit csak lehet a helyszínen, élőben figyeltetünk meg**, és minden spontán lehetőséget felhasználunk az ismeretnyújtásra, tudva, hogy ezek hatékonysága rendkívül nagy.

Mivel az „élethelyzetek” a nap bármely szakában és tevékenységében kínálják az új, vagy rendezni váró ismeretet, nem vagyunk foglalkozás centrikusak.

A testünkről, családról, évszakok, napszakok változásáról, környezetünk növényeiről, állatairól, virágairól, tárgyairól, emberi viszonylatairól, a közlekedés eszközeiről, elemi szabályairól nyújtunk ismeretet azzal a céllal, hogy ezek segítségével az életkoruknak megfelelően eligazodjanak a világban, és képessé váljanak az iskola által nyújtandó ismeretek befogadására.

Elemi szintű ismeretet nyújtunk arról a rendről, amely a világban, így környezetünkben is megfigyelhető. A környezetünk védelmével kapcsolatos szokások kialakítása: szelektív hulladékgyűjtés, az utcán, kiránduláson történő kulturált viselkedés - szemételés, dohányzás negatív hatása; törekvés a levegő, a Föld tisztaságának megmentésére. Megtapasztaltatjuk a fejlődést, (növények, állatok, ember), a tárgyak, lények funkcióját, egymásra hatásának következményeit. Folyamatos megfigyelést végzünk a környezetünkben, az óvoda udvarán a csoportszobai élősarokban, magvak, hagymák, ágak hajtatása, virágok ültetése, a növények gondozása, ápolása során.

Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Ezt segítik az örömteli közös programok, óvodai hagyományok, amelyek mélyítik az összetartozás tudatát.

A tágabb társadalmi környezet is nagymértékben befolyásolja a gyermek szocializációját (média, rokoni kapcsolatok, lakókörnyezet stb.).

A környezet megismerésére irányuló feladatainkat a többi nevelési terület feladataival **komplexen** kezeljük, mert az egyes témák, ismeretek, nevelési területek áthatják egymást. (Az adott témákhoz csoportosítjuk a zenei, anyanyelvi, ábrázoló tevékenységünket is.)

Fontos feladatunk, hogy folyamatos képünk legyen az egyes gyerekek ismereteiről, ezért azok rendszerezésére, játékos formában történő felmérésére nagy gondot fordítunk.

Feladatunknak tekintjük, hogy a városi életformán belül is megtartsuk azokat a népi hagyományokat, amelyek a mai embert is közösségre forrasztják, illetve gyökereinkhez kapcsolják (szüreti hagyományok, Mikulás, Karácsony, Új Év, Farsangi télbúcsúztató, tavaszvárással kapcsolatos hagyományok dalai, versei, rituáléi, közösségi vonatkozásai, tárgyai, stb.)

Miután életünket szűkebb, tágabb környezetünkben éljük, ennek egységét, egymásra hatását, valódi közösségi élettel kívánjuk tanítani. Közösségünket a családdal, iskolai, bölcsődei kollektívákkal, a lakótelep eseményeivel, szerves egységben működtetni (közös programok), amelyben a gyermek legelőbbben szívja magába az „egyedül nem megy” szellemét. Megtanulja becsülni környezetét, embereket, tárgyakat, szellemet egyaránt, mert ebben tudja magát is kiteljesíteni, nyugalmat, védelmet találni.

Óvodában a hagyományok, népszokások megismerésének, ápolásának lehetőségei: tájházak, múzeumok megtekintése, népi játékok, népdalok megkedveltetése.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

Célunk a minket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása, játékos formában, a gyermek igényeihez, ötleteihez igazodva.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú ismereteknek is birtokába jut a gyerek és **azokat a tevékenységeiben is alkalmazza**. Megismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélnőképessége, fejlődik tér- sík-és mennyiségsszemlélete.

Feladatunk, hogy lehetővé tegyük a gyerekek számára a környezet tevékeny megismerését, alkalmat biztosítunk, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

Elősegítjük a gyerek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Feladatunk a gyermek **matematikai érdeklődésének a felkeltése, elemi ok-okozati összefüggések felismerése**, megtapasztalása. Pozitív viszony kialakítása a probléma helyzetek megoldásához, a **logikus gondolkodás megalapozása**.

Építünk a gyermek mindennapi helyzetében, természetes módon kínálkozó matematikai tapasztalataira. Bővítjük ez irányú szókincsüket. Érdekes probléma helyzetek létrehozásával aktivizáljuk őket a logikus gondolkodásra, készítve az újabb megoldások felfedezésére, keresésére. Feladatunk, hogy figyelve, megismerve a gyermek érdeklődését, képességét, előkészítsük és megtervezzük az egyénre szabott fejlesztést.

A gyermekek differenciált foglalkoztatására, a dyscalculia korai jeleinek felismerésére figyelmet fordítunk ugyan úgy, mint a tehetséges gyermek kiemelt fejlesztésére.

4. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A személyiség fejlődése, fejlesztése történik a közös cselekvések során a **munka jellegű feladatok** végzésekor is.

E tevékenység a gyermektől belső önfegyelmet, kötelességvállalást és annak teljesítését igényli. Tapasztalat útján felfedezi a munka hasznosságát, szükségességét. Megéli az „én csináltam”, „mi csináltuk” sikerélményt, aminek átélése, szépsége, nehézsége, társai, a felnőttek munkájának tiszteletben tartására serkenti. Közben megtanulja az eszközök használatát, a munka menetét, eredményessége érdekében a szabályok betartását. Fejlődik a manipulációs készsége, gondolkodása, akarata, gazdagodik szókincse.

Feladatunk a munka-jellegű tevékenységek megszervezésénél, hogy figyelembe vegyük a csoport összetételét (életkor, fejlettségi szint, szociokulturális háttér), mert a vegyes életkorú, vagy nagyon eltérő fejlettségi szintű csoportban ügyelni kell arra, hogy minden gyermeknek legyen feladata, de egyik gyermeket se terheljük túl. A fejlesztés a gyermekek saját örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A negatív- és pozitív élethelyzetekben szerzett tapasztalatok – az óvodapedagógus tapintatos segítségével – közösen vezetnek el a kívánt változásokhoz. Így a gyermekeket munkájuk során ne csak a „megfelelni akarás” vezesse, hanem természetes, észrevétlen módon reagáljanak a külső szükségletekre, segítsenek önmagukon, s vegyék észre, ha valamit meg kell csinálniuk.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonoságot mutató, azokkal egybe eső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

A gyermeki munka a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermekek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A gyermek munkajellegű tevékenységei

Önkiszolgáló munka

Az óvodás életében fontos feladat, hogy megtanulja önmagát ellátni, kezdetben több, később egyre kevesebb segítséggel, a saját fejlődési ütemében, tempójában.

E tevékenységek az étkezés, öltözködés, testápolás

A mindennapi élettel kapcsolatos munkák

A különböző részterületek tevékenységeinek előkészítésénél történő segítségnyújtás, illetve a befejezést követő feladatokban szükséges aktív részvétel: bábozás, dramatizálás, mintázás, kézimunka stb.

Önként vállalt tevékenységek

1. Segítség az óvodapedagógusnak, dajka nélinek a csoportszoba, öltöző, udvar, mosdó
2. rendjének, tisztaságának megőrzésében.
3. Az asztalfelelősök munkája (terítés, asztalleszedés, morzsaseprés, asztaltörlés,
4. A csoportszoba rendjének ellenőrzése.
5. Környezetgondozás: a csoportszobában, ill. az udvaron lévő növények állatok gondozása, óvása.
6. Téli madáretetés

Ünnepekhez kapcsolódó közös tevékenységek

1. Csoportszoba díszítése, szépítése, babák csinosítása,
2. Születésnapok ünneplése, óvodai ünnepek előkészületei,
3. Gyümölcssaláták készítése

5. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Óvodánkban a tanulás folyamatos, hiszen a gyermek minden helyzetben képes tanulni, a jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A felfedezés lehetőségének biztosítása, a kreativitás, erősítése a megtapasztalás játékos élménye lehetővé teszi, hogy a gyermekben kialakítsa azokat a képességeket, amely alapján örömet jelent számára a későbbi tanulás, önfejlesztés.

Egyértelműen elkülönítjük azonban a játékidőben játszott és a tanulási folyamatban használt játékot. Ez mindig egyéni képességekhez tervezett játék, amely arra szolgál, hogy az adott gyermek képességeit fejlesszük öntevékeny részvételével. Az a cél, hogy a szenzoros és motoros rendszerek fejlődési és összerendeződési folyamatát (szín, alaklátás, egész-rész összefüggések helyes felismerése, formaészlelés, szem –kéz - láb koordináció stb.) a játékon keresztül segítjük, hiszen ez alapfeltétele a magasabb rendű megismerési folyamatoknak, a sikeres iskolai tanulásnak.

A játék a tanulás alapvető formája. A tanulási folyamatban a játékos feladatokkal vonzóvá tesszük a tanulást, mert a belső motivációra építünk. Növeljük a gyermek intellektuális aktivitását, kíváncsiságát, a figyelem tartalmát és mélységét.

Célunk:

1. A megismerő folyamat és a tevékenység, cselekvés összekapcsolása, a cselekvéses tanulás erősítése

2. Tudásgyarapítás
3. A modellkövetés és utánzás szerepe
4. Az egyéni fejlesztés
5. Motiváló erő legyen a tanulás öröme, élménye, sikere.
6. A sikertelenség kiküszöbölése a gyermek önbizalmának erősítésével, aktivizálásának fokozásával.
7. A tanulás szintjének lemerése az eredményekben.

Feladatunk:

1. A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára támaszkodva az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben valósítjuk meg a gyermeki tanulást.
2. Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
3. Átgondolt szervezéssel kellő időt fordítunk egy-egy gyermekre, jobban előtérbe kerül az egyéni bánásmód, a differenciált fejlesztés, a kiemelkedő képességű gyermekek továbbfejlesztése, a felzárkóztatás.
4. A saját élményű tapasztalatszerzést preferáljuk, a minél kisebb csoportokban történő felfedezés, kísérletezés örömeinek átélését.
5. Érdeklődéstől függően biztosítjuk, egy-egy tevékenységet újra és újra kipróbálhatnak, érezzék, milyen lehetőségek között képesek eredményt elérni.

Kultúraátadás a komplexitás függvényében

Tapasztaljuk, az óvodai nevelésünk gyakorlatában nem választhatók szét mereven a foglalkozási ágak, hiszen a gyermekeket érő természetes ingerek az életben sem szelektálódnak.

A komplexitás lényege, hogy ezt a lehetőséget tudatosan használjuk ki, az adott témát több oldalról megközelítve egy-egy foglalkozási napon, héten belül.

A „foglalkozások” természetesen mindig tartalmaznak a gyermekek számára választási lehetőséget. Az ismeretszerzési lehetőségeket egy témakörön belül csoportosítjuk. A gyermekhez érzelmileg közel álló feldolgozást előtérbe helyezzük, és azt több foglalkozáson keresztül biztosítjuk.

Napirendünkben a komplex foglalkozásokra fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, váratlan események hatására.

6. PROGRAMUNK ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE

Kiemelten fontos, hogy a nevelő-fejlesztő munkánk során mindig figyelembe vegyük a gyermek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítjük tehetségük kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetükből való felzárkóztatásában.

A kezdeményezések alkalmával a gyermekek érdeklődése alapján változó számú és személyi összetételű kis csoporttal foglalkozik egyszerre az óvodapedagógus. A kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembevételére.

Figyelniük kell arra, hogy a kezdeményezéstől távolmaradó gyermekek játéka zavartalan legyen, illetve ők se zavarják a foglalkozáson résztvevő társaikat. Ügyelniük kell arra, hogy a témakörökhöz kapcsolódó tevékenységekből sorozatosan ne maradjon ki egy gyerek sem.

A kötetlen foglalkozási forma már önmagában is differenciálást tesz lehetővé, hiszen a gyermek választ, differenciál saját képességei alapján.

A tervezett tevékenységek megvalósítása során a társas érintkezés szabályainak érvényesülnie kell (meghallgatunk másokat, alkalmazkodunk a renدهez, végrehajtunk utasítást, stb.).

A foglalkozást hassa át a játékoság, az élményt adó cselekvés.

Ha azt tapasztaljuk, hogy egy gyermek **bizonyos funkciójában (funkcióiban) lemaradt**, vagy tartósan stagnál (ez nyomon követhető a fejlettségmérő lapon), **differenciált foglalkozásban** részesül. Abban az esetben vissza kell térnünk a gyermeknek arra a szintjére, amelyben még biztonságban mozog (vagyis a mozgáshoz, a cselekvéshez), és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat kell őt eljuttatni a következő szintre. Időt és lehetőséget kell biztosítanunk az egyik területen hiányosan elsajátított, vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

Feladatunk:

- *A szülő figyelmének a felhívása a gyermek kiemelkedő képességére,*
- *Megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakoztatásához,*
- *Folyamatos felkészülésünk a speciális képességek támogatásához*
- *Differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása*

7. TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAM

Kiemelkedő feladatunknak tekintjük az óvodai tehetséggondozás fontosságát. 2009-ben csatlakoztunk az **Országos Tehetségpont Hálózathoz**, amely akkoriban régióinkban egyedüli óvodaként jegyzett minket.

Programunk a Játék és Öröm – Játékos Óvodai Tehetségfejlesztés az óvodás gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatására irányul több területen.

Hosszú távú célunk az óvodai tehetségsegítő programok, lehetőségek biztosítása a tehetségigérettel rendelkező gyermekek képességeinek kibontakoztatására.

Rövid távú célunk a modell értékű tehetséggondozás megteremtése, kipróbálása és elterjesztése az óvodában.

A korai felismerést követően minden eszközt és lehetőséget megragadva tudatos tervezéssel valósítjuk meg tehetségigéreteink differenciált fejlesztését. A Nemzeti Tehetségsegítő Program átfogó célkitűzései összecsengenek a program megvalósítható lehetőségeivel: tehetséges fiatalok megtalálása kora gyermekkorban, óvodai műhelyek létrehozása, projekt, mintaprojektek készítése.

Óvodánk alkalmas arra, hogy kiegyensúlyozott légkörével, az évek óta eredményesen dolgozó óvodapedagógusok birtokában felszínre hozza a többet mutató óvodás gyermekek személyiségének összetevőit.

A tehetséggondozás az alábbi öt területen valósul meg, amelyek nem különülnek el egymástól, hiszen a fejlesztés komplex megvalósítással történik:

-
1. Mozgásfejlesztés
 2. Anyanyelvi fejlesztés
 3. Logikai képességfejlesztés
 4. Zenei képességfejlesztés
 5. Vizuális képességfejlesztés

Programunk megvalósítása

A tehetségazonosítást követően a szülőket tájékoztatjuk arról, hogy gyermekük melyik tehetségi műhelybe került be, majd megkezdjük a fejlesztő tevékenységek megvalósítását három tehetségi műhelyünkben:

1. Dúdolda tehetségi műhely: a zenei tehetség játékos kibontakoztatásához nyújtunk segítséget a gyermekek számára, a felkínált lehetőségek segítségével komplex fejlesztés valósulhat meg, fogékonnyá, érzékennyé válnak az előadó művészet iránt.

Kiemelten fejlesztjük:

1. zenei hallást
2. memóriát
3. mozgást,
4. ritmusérzéklet,
5. hangmagasság iránti érzéklet,
6. belső hallást (dallamrajz)

A műhelyfoglalkozásokon a pedagógusok változatos eszközök biztosításával teszik színesebbé a tevékenységeket.

2. Észpörgető tehetségi műhely: Tapasztalati úton történő tanulással fejlesztjük a gyermekek logikai, matematikai, problémamegoldó képességeit, a figyelmet, a kreativitást, térlátást, memóriát, önfegyelmet. Alakítjuk a helyes önértékelést, növeljük önbizalmukat. A műhelyfoglalkozásokon az óvodapedagógusok a játékos tevékenységek segítségével fejlesztik egyebek mellett:

1. a vizuális megfigyelést
2. a koncentrációt
3. a problémamegoldó képességet
4. figyelmet
5. a szem-kéz koordinációt
6. ok-okozati összefüggések feltárásának képességét
7. következtetések levonásának képességét, figyelem összpontosítást
8. erősítik a gyermekek szabálytudatát

3. Ügyes kezek tehetségi műhely: képességfejlesztés a képzőművészet eszközeivel. Az ábrázoló tevékenységükben kimagaslóbb teljesítményt nyújtó gyermekek számára lehetőséget biztosítunk az előrelépéshez, kreatív- önálló önmegvalósításhoz, segítjük őket, hogy érzékennyé, fogékonnyá váljanak a képzőművészet iránt.

A műhelyfoglalkozásokon változatos eszközök biztosításával támogatjuk a fejlesztő munkát, olyan technikákat ismerhetnek meg a gyermekek, melyek segítik az egyéni képességeik szerinti differenciálást, illetve eltérnek a mindennapi óvodai tevékenységektől, gyakorlattól.

A fejlesztő tevékenységek segítségével az alábbi területek erősítése, támogatása valósul meg:

1. önbizalom erősítése
2. tér-, forma- színérzék gazdagítása
3. kreativitás, fantázia fejlesztése
4. finommozgások, kézügyesség fejlesztése
5. esztétikai érzék, szép iránti igény fejlesztése
6. vizuális önkifejező készség kiteljesedhet

Dúsító-gazdagító programok

Tehetség gondozó tevékenységünk fontos részét képezi a dúsító-gazdagító programok szervezése, melynek során a gyermekek intézményünkön kívül is megismerkedhetnek különböző művészeti tevékenységekkel, eszközökkel.

Óvodánk szoros kapcsolatot ápol a város kulturális intézményeivel, közvetlen szomszédunk a Miskolci Szimfonikus Zenekar székhelye, ahová rendszeresen ellátogatunk Dúdoldás gyermekeinkkel.

Ügyes kezes gyermekeinkkel kiállításokon, múzeumpedagógiai programokon veszünk részt.

Tehetségnapok

Minden nevelési évben szervezünk Tehetségnapokat, melyeken szakmai előadások mellett bemutatkoznak a tehetségműhelyekbe járó gyermekek és az őket fejlesztő pedagógusok.

Színvonalas rendezvényeinken a korábban intézményünkbe járt gyermekek is részt vesznek, hiszen legtöbbször művészeti általános iskolát választanak, így hangszeres, táncos és szavaló tudásukat is bemutatathatják nálunk.

8. A FEJLŐDÉS NYOMON KÖVETÉSE, AZ EREDMÉNYEK ELEMZÉSE, SZÜKSÉGES KORREKCIÓJA

A gyermek fejlődését az erre szolgáló **fejlettségmérő lapon** tudjuk nyomon követni az óvodába lépéstől az iskolakezdésig.

Fontos, az ebben rögzített információkat folyamatosan fel is használjuk munkánk során. A fejlettségmérő lapokat nem kampányszerűen, a gyermeket a csoportból kiemelve, felmérés jelleggel vezetjük, hanem a mindennapi életben, **tudatosan megfigyelt fejlettségi szintet rögzítünk**. A gyermek tudatos megfigyelése mellett saját munkánk eredményességét is nyomon tudjuk követni, illetve a gyermek folyamatos fejlődését elsősorban önmagához, de társaihoz, saját korosztályához képest is tudjuk viszonyítani.

A **gyermek fejlődését folyamatosan kontrolláljuk**, ehhez segítségünkre van a fejlettségmérő lapon kívül a megfigyelési szempontsor, amelyet célszerű havonta újra és újra felülvizsgálni.

A felmérések alapján mutatkozó eltéréseket a gyermekhez igazodva szükséges korrigálni.

Az óvodai nevelési folyamat eredményeként eljut a gyermekek többsége az óvodáskor végére az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintre.

9. AZ ÓVODA KÖZÖS PROGRAMJAI, ÜNNEPEI

Az óvoda közös programjai lehetőséget teremtenek arra, hogy a család és az óvoda között elmélyült kapcsolat alakuljon ki, egymás szokásait, értékrendjét jobban megismerhessük, közelítsük nevelési elveinket.

A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megtervezett kirándulásokat, sportnapokat, kulturális eseményeket, s az ezekre való felkészülést.

Fontos, hogy az ünnepe kiemelkedjenek az óvoda mindennapi életéből, úgy külsőségeiben, mint belső tartalmukban. Fényüket emeli a feldíszített óvoda, csoportszoba, a gyermekek, felnőttek ünneplő ruhája, az ajándékkészítés és meglepetések, a felszabadult, vidám hangulat.

Az óvodában különböző jellegű ünnepeket sajátosságaiknak megfelelően különbözőképpen lehet megszervezni.

Az óvoda gyermekei a Betlehemes játékot már hagyományyszerűen a szülők jelenlétében is eljátsszák.

A farsang a tél temetése, a vidámság napja, ilyenkor a gyerekek jelmezbe öltöznek.

A húsvétot a népszokások, hagyományok felől közelítjük meg.

Az anyák napja a szülői szeretet megbecsülésére nevel.

A gyermeknap kiemelt programokkal a vidámság és a játék jegyében telik.

A történelmi ünnepek tartalmát még a 3-7 éves gyermekek nem igazán értik meg. Március 15-e eseményei, meghatározó személyei, a felnőttek ünneplésében való részvétel mind segíti annak átérzését, hogy fontos eseménye ez egy nagy közösségnek, a magyarságnak, melynek ők is tagjai.

Fontos feladatunk, hogy a néphagyományainkat, népszokásokat, értékeinket megőrizzük.

10. KAPCSOLATTARTÁS MÁS INTÉZMÉNYEKKEL, SZERVEZETEKKEL

KIVÁLÓAN AKKREDITÁLT TEHETSÉGPONT-ként olyan együttműködési formát és gyakorlatot kívánunk kialakítani több tehetségpontként működő intézménnyel, amely hozzájárul egy működőképes, fenntartható, konstruktív program megvalósításához.

Napi kapcsolatban állunk a **bölcsődével**, mivel egy épületben dolgozunk, közös udvari játéktérünket csak kis kerítés választja el egymástól. Gyermekeink egy része a bölcsőde gondozottjaként kerül hozzánk. Gondozónőikkel él a kapcsolatunk. A gyermekekről hasznos információkat kapunk az óvodáskor előtti fejlődésről. A gyermekek gondozónőikkel együtt átjönnek az óvodakezdést megelőző időben új csoportjukba, ahol közösen játszanak a nagyobb gyerekekkel, ismerkednek jövődől óvodapedagógusukkal. Ezek a gyerekek könnyebben, gyorsabban szoknak be új környezetükbe, mint a családból jött társaik.

Óvodánk környezetében három iskola van, melyekbe gyermekeink felvételüket kéri.

A nevelőtestület tagjai (főként az alsós tanítók) és az óvodapedagógusok ismerik egymást. Jó kapcsolatunk szakmai célja, hogy gyermekeink számára megkönnyítsük a közösségváltást. Ezt segítik a közös szórakoztató programokon túl a kölcsönös óralátogatások, a szülők nyílt órán való részvétele. A tanítónők tájékozódhatnak a jövődől tanítványaik felkészültségéről, mi pedig képet kapunk volt óvodásaink iskolai előmeneteléről.

- A **Pedagógiai Szakszolgálat** a gyermekek nevelését speciális szakismereteikkel segíti.

A Képességeket Vizsgáló **Szakértői Bizottság**, a **logopédus** hasznos segítséget nyújt számunkra azokban az esetekben, amikor egy gyermek különleges fejlesztést igényel, esetleg speciális, optimális fejlődését jobban segítő intézménybe kell átirányítani.

-
1. A speciális nevelési igény és a BTMN ellátás megszervezése **gyógypedagógus** és **fejlesztő pedagógus** szakemberek bevonásával történik.
 2. **Óvodapszichológus** segítségével a szülők és gyermekek támogatása egyaránt biztosított.
 3. **Egészségügyi Szakszolgálattal** elsősorban az óvodaorvosunkon és körzeti védőnőnkön keresztül van kapcsolatunk. Altaluk kiegészülnek a gyerekekről szerzett információink, mely a családi életben folyó eseményekkel, a gyermek egészségével, fejlődésével kapcsolatosak, mivel gyermekeink zömének a családorvosa és védőnője látja el e feladatot óvodánkban is.
 4. A **Gyermekjóléti Szolgálat** a gyermekek részére nyújtott anyagi támogatás szervezésén túl a családgondozásból is eredményesen veszi ki a részét. A gyermekelhelyezés, ellátás kiszélesedő formái is segítik munkájukat. Heti rendszerességgel látogat el hozzánk a szolgálat segítő munkatársa, tanácsadást, megfigyelést végez.
 5. A **Közművelődési Intézmények** közül a legelőbb a kapcsolatunk a Csodamalom Bábszínházzal, a Miskolci Szimfonikus Zenekarral, a Városi Könyvtárral, a Városi Sportcsarnokkal, a Diósgyőri Stadionnal, ahol különböző, gyermekek számára szervezett programok kapcsán sűrűn megfordulunk.